

І ці твори мали зайняти належне місце в планованому В.Гнатюком збірнику фольклору про Першу світову війну.

Жаль, що через несприятливі обставини, а відтак і через смерть В.Гнатюка, той збірник не побачив світу. Реалізувати добрий задум ученого можна й тепер - матеріалу в архівах і тогочасних виданнях знайдеться чимало.

СТЕПАН СТЕЛЬМАШУК

/Дрогобицький педінститут ім.І.Франка/

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК НА СТОРІНКАХ ПРАЦІ ФІЛАРЕТА КОЛЕССИ
"УКРАЇНСЬКА УСНА СЛОВЕСНІСТЬ"

1938 року заходом Наукового Товариства імені Т.Шевченка у Львові і накладом фонду "Учітеся, брати мої" була надрукована праця Ф.Колесси "Українська усна словесність". У ній видатний учений зробив дуже вдалу спробу систематизації віршовано-музичної та прозово-розповідної творчості нашого народу. За колом охоплених питань, пов'язаних із часовими /від дохристиянського періоду нашої історії/ та просторовими /охоплено всі географічні райони й етнографічні групи України/ вимірами, праця Ф.Колесси є унікальною. Вона, на жаль, не ввійшла у 4-томне видання творів ученого /К., Наукова думка, 1969-1972/, отже стала ще й бібліографічною рідкістю.

Складається це дослідження з двох частин: 1. Загальний огляд української усної словесності; 2. Вибір творів української усної словесності.

У теоретичній частині визначена суть предмета, поданий історичний огляд побутування народної творчості, яку християнство "вже застав розвинену і глибоко вкорінену" на Україні-Руси, досліджена хронологія збирання і публікування українського фольклору, розглянуті типи і види пісенної та прозової творчості нар-

ду, визначені й описані жанрові різновиди пісень, дум і опові-
дально-прозових фольклорних творів. У списку до цього розділу
"Найважливіша література предмету" наведено понад п'ятдесят дже-
рел, у числі яких праця В.Гнатюка "Пісенні новотвори в україн-
сько-руській словесности", опублікована в Наукових записках НТШ
за 1902-1903-і роки. Всього ж у теоретичній частині біля трид-
цяти разів Ф.Колесса посилається на праці В.Гнатюка або викорис-
товує з них приклади фольклору.

У другій частині дослідження Ф.Колесса використав власні
записи пісень і дум та записи народних творів із праць біля со-
рока інших дослідників фольклору, серед яких такі видатні пос-
таті, як М.Максимович, П.Куліш, П.Чубинський, Б.Грінченко, М.Дра-
гоманов, М.Лисенко, І.Франко, М.Грушевський, Леся Українка,
К.Квітка, І.Колесса, В.Шухевич, М.Возняк, письменники "Руської
трийці". Навіть на тлі такого суцвіття імен В.Гнатюк представле-
ний дуже вагомо: з його публікацій використано сімнадцять коля-
док і щедрівок з Гуцульщини, Бойківщини і Закарпаття, три рин-
дзівки-рогульки /величальні пісні з Великодніх свят/, записані
на Яворівщині, дві гаївки з південної Тернопільщини й одну з
Батятич Жовківського повіту, кільканадцять коломийок, розповідь-
фацецію "Як пан біди шукав", записану в Пужанах біля Бучача, та
переказ "Життя і смерть Довбуша" із Річки Косівського повіту.

До деяких текстів пісень, записаних В.Гнатюком, Ф.Колесса
підібрав мелодії, головню з тих же місцевостей. В окремих випад-
ках без записів народних творів В.Гнатюка у дослідженні Ф.Колес-
си могли б бути прогалини. Наприклад, рідкісні риндзівки-рогуль-
ки, що збереглися лише на Яворівщині, подані тільки у записах
В.Гнатюка.

Звертання Ф.Колесси до публікацій і досліджень свого побра-

тима по спільній діяльності в НТШ, використання зібраних ним фольклорних матеріалів у солідній теоретичній і хрестоматійній праці "Українська усна словесність" - ще одна висока оцінка наукових здобутків В.Гнатюка, вченого, якого подарувало українському та й світовому народознавству подільське село Велеснів.

Постскриптум:

У 1971 році припадало сторіччя від дня народження Лесі Українки, Володимира Гнатюка і Філарета Колесси. Тодішній голова Дрогобицького відділення Музичного товариства України /автор цих рядків/ очолив підготовку ювілейних заходів, присвяченим трьом видатним представникам нашої культури. Вже були встановлені контакти з науковцями й митцями Львівщини, Тернопільщини, Гуцульщини, Закарпаття і Волині. Була накреслена також програма ювілейної конференції та підготовлявся концерт із залученням найкращих творчих сил Дрогобицького педагогічного інституту. Проте ювілейна академія не відбулася: Дрогобицький міськком партії не дозволив проведення свята. Підготовлені тоді мною тези доповіді з незначними змінами подаємо сьогодні у 120-ліття академіка Володимира Гнатюка.

ВАЛЕРІЙ КОРНІЙЧУК

/Львівський університет ім.І.Франка/

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ БАЙКИ В ОЦІНЦІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Жодна з фольклорних праць В.Гнатюка не пройшла такий тернистий шлях до читача, як "Українські народні байки /звіриний епос/", опубліковані у 1916 р. в "Етнографічному збірнику НТШ" /т. XXXVII-XXXVIII/. Перша світова війна, "ворожа інвазія" і захоплення російською армією Львова, заборона будь-яких проявів